

Występowanie *Rosa gorenkensis* (Rosaceae) w Polsce

Occurrence of *Rosa gorenkensis* (Rosaceae) in Poland

PAWEŁ MARCINIUK, JOLANTA MARCINIUK,
KRZYSZTOF OKLEJEWICZ, MATEUSZ WOLANIN

P. Marciniuk, J. Marciniuk, Zakład Botaniki, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, ul. Prusa 12, 08-110 Siedlce;

e-mail: pawelm@uph.edu.pl, jolam@uph.edu.pl

K. Oklejewicz, M. Wolanin, Zakład Botaniki, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Zelwerowicza 4, 35-601 Rzeszów;

e-mail: koklej@univ.rzeszow.pl, mwolanin@univ.rzeszow.pl

ABSTRACT: The current distribution of *Rosa gorenkensis* in Poland is presented. The species is found on 16 sites mainly in the eastern part of the country. Evidence that the species has a large invasive potential is also presented.

KEY WORDS: *Rosa gorenkensis*, distribution in Poland, invasive potential

Wstęp

Róża rosyjska *Rosa gorenkensis* Besser sekc. *Cinnamomeae* jest gatunkiem wschodnioeuropejsko-zachodnioazjatyckim. Naturalny zasięg obejmuje południowo-zachodnią część Zachodniej Syberii, północny Kazachstan i wschodnią Europę (Shaulo i in. 2010), poza tym uprawiana i dziczyła w Polsce, Łotwie i na Litwie (Popek 2007; Kurtto 2009). Mirek i in. (2002) przyznali różę rosyjskiej status antropofita na stałe zdomowionego we florze Polski. Tymczasem w krajowej literaturze ogrodniczej i botanicznej jest bardzo mało informacji o rozmieszczeniu, biologii i uprawie tego gatunku. Prawdopodobnie z tego powodu spontaniczne występowanie róży rosyjskiej w Polsce jest kwestionowane w Atlasie rozmieszczenia i Bazie gatunków flory Europy (Kurtto 2009; Kurtto i in. 2004).

MARCINIUK P., MARCINIUK J., OKLEJEWICZ K., WOLANIN M. 2011. Występowanie *Rosa gorenkensis* (Rosaceae) w Polsce. *Acta Botanica Silesiaca* 7: 241–244.

Rosa gorenkensis jest gatunkiem całkowicie mrozoodpornym i niewrażliwym na przymrozki. W polskich warunkach klimatycznych róża rosyjska obficie kwitnie i owocuje oraz bardzo efektywnie rozrasta się przez rozłogi (obserwacje własne).

Celem pracy jest zaprezentowanie wszystkich stwierdzonych stanowisk *Rosa gorenkensis* oraz dotychczasowych możliwości zdomawiania się i rozprzestrzeniania.

1. Materiał i metody

W latach 2007–2009 natrafiliśmy na 11 stanowisk róży rosyjskiej zlokalizowanych na Mazowszu i Podlasiu. Część z nich opublikowano wcześniej (Marciniuk 2011). W wykazie stanowisk i na mapie rozmieszczenia (ryc. 1) uwzględniono także dane Kucharczyka (2001), Czarnej (2009) oraz Adamowskiego i in. (2002). Stanowiska zlokalizowano względem kwadratu ATPOL o boku 10 km (Zajac, Zajac 2001) i najbliższej miejscowości.

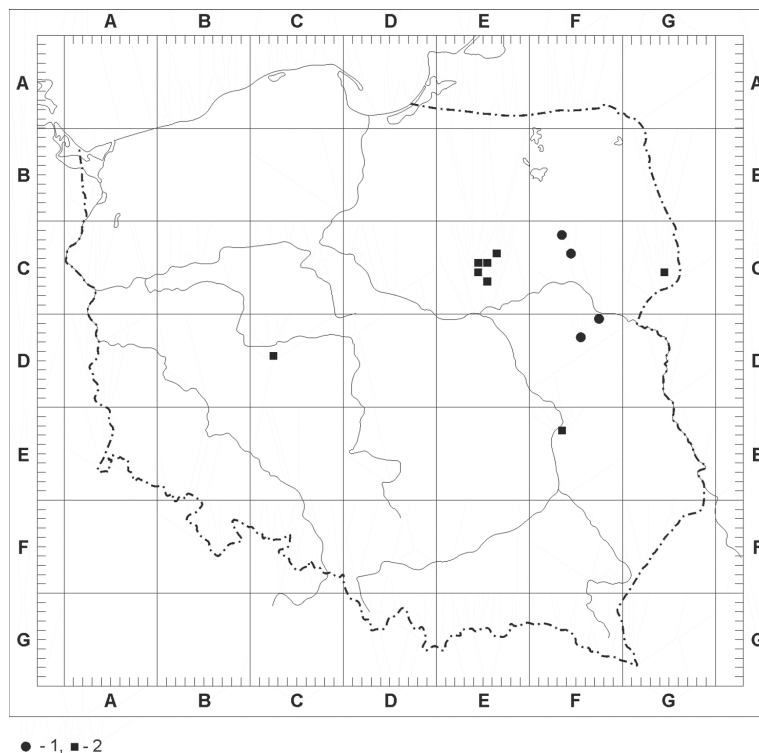
2. Wykaz stanowisk

Stanowiska niepublikowane:

1. FC34, Zambrów, rów przydrożny przy granicy miasta, 6.08.2007,
2. FC13, Łomża, ul. Nowogrodzka, rów przydrożny, 30.08.2007,
3. FD07, Bużyska, skarpa nad Bugiem, bardzo obficie, 22.05.2008,
4. FD25, Wysoczyzna Siedlecka, Żabokliki, zarośla z udziałem *Ligustrum vulgare*, 26.09.2007,
5. FD25, Strzała koło Siedlec, w okolicy opuszczonego domostwa, silnie rozprzestrzeniona, 6.09.2009,
6. FD25, Siedlce, przy ul. Sokołowskiej, 6.09.2009.

Stanowiska publikowane:

1. EC54, Pałuki, 18.08.2008 (Marciniuk 2011),
2. EC36, Cegielnia koło Przasnysza, 2.09.2008 (Marciniuk 2011),
3. EC44, Imbrzyki, 18.08.2008 (Marciniuk 2011),
4. EC36, Kuskowo koło Przasnysza, 4.09.2008 (Marciniuk 2011),
5. EC45, Kołaczków, 19.08.2008 (Marciniuk 2011),
6. EC45, Milewo-Rączki, 18.08.2008 (Marciniuk 2011),
7. EC65, Skaszewo Włociańskie, 20.08.2008 (Marciniuk 2011),
8. CD24, Klęka gm. Nowe Miasto nad Wartą (Czarna 2009),
9. GC54, Hajnówka (Adamowski i in. 2002),
10. FE23, Kazimierz Dolny (Kucharczyk 2001).

Ryc. 1. Rozmieszczenie spontanicznych stanowisk *Rosa gorenkensis* w Polsce.
Objaśnienia: 1 – stanowiska nowe, 2 – stanowiska publikowane.

Fig. 1. Distribution of spontaneous sites of *Rosa gorenkensis* in Poland
Explanations: 1 – new localities, 2 – published localities.

Na wszystkich obserwowanych przez nas stanowiskach *Rosa gorenkensis* rosła w pobliżu zabudowań i z reguły tworzyła dość zwarte zarośla, które powstały wskutek silnego, rozłogowego wzrostu. Na obserwowanym od 3 lat stanowisku w Żaboklikach róża rosyjska rozprzestrzeniła się wzdłuż rowów przydrożnych i wykazuje dużą odporność na koszenie. O tempie wegetatywnego rozrastania się tego gatunku świadczy następująca obserwacja: jesienią 2009 roku posadziliśmy w ogrodzie pojedynczy młody, bardzo słabo ukorzeniony pęd *Rosa gorenkensis* o długości 20 cm. Do września 2011 roku osobnik rozrósł się do 18 pędów zajmujących powierzchnię 2 m².

3. Wnioski

- Aktualnie w Polsce znanych jest 16 stanowisk róży rosyjskiej (*Rosa gorenkensis*). Zdecydowana większość z nich zgrupowana jest we wschodniej części kraju.

- Zdolność do szybkiego opanowywania przestrzeni może wskazywać na potencjalną inwazyjność róży rosyjskiej.
- Możliwymi drogami rozprzestrzeniania się róży rosyjskiej są wykazane przydroża.

Literatura

- ADAMOWSKI W., DWORAK L., RAMANJUK I. 2002. Atlas of alien woody species of the Białowieża primaeval forest. – *Phytocoenosis* **14**: 7–303.
- CZARNA A. 2009. Rośliny naczyniowe środkowej Wielkopolski. – Wyd. Uniw. Przyrodniczego w Poznaniu, 184 ss.
- KUCHARCZYK M. 2001. Distribution Atlas of Vascular Plants in the Middle Vistula River Valley. – Maria Curie-Skłodowska University Press, Lublin, 395 ss.
- KURTTA A., LAMPINEN R., JUNIKKA L. 2004. Atlas Florae Europaeae **13**, Helsinki.
- KURTTA A. 2009. Rosaceae (pro parte majore). – W: Euro+Med Plantbase - the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity. <http://ww2.bgbm.org/EuroPlusMed/results>.
- MARCINIUK P. 2011. Rodzaj *Rosa* (Rosaceae) na Wysoczyźnie Ciechanowskiej. – *Fragm. Flor. Geobot. Polonica* **18**(1): 17–20.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A., ZAJĄC M. (red.). 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist. – W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, 442 ss.
- POPEK R. 2007. Dziko rosnące róże Europy. – *Officina botanica*, Kraków, 119 ss.
- SHAULO D. N., ZYKOVA E. YU., DRACHEV N. S., KUZMIN I. V., DORONKIN V. M. 2010. Floristic findings in West and Middle Siberia. – *Turczaninowia* **13**(3): 77–91.
- ZAJĄC A., ZAJĄC M. (red.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. – Pracownia Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 714 ss.

Summary

Rosa gorenkensis Besser sect. *Cinnamomeae* is native to eastern European and western Asia. Its natural range covers the southwest part of western Siberia, northern Kazakhstan and eastern Europe. It has been cultivated and escaped in Poland, Latvia and Lithuania. At present, it is found at 16 sites mainly in the eastern part of the country. *Rosa gorenkensis* is totally frost-resistant. Under Polish climatic conditions, it flowers and fruits abundantly and effectively propagates through stolons. The following observation demonstrates the rate of vegetative reproduction of this species. In autumn 2009, we planted a single young poorly-rooted 20 cm long shoot of *Rosa gorenkensis* in the garden. By September 2011, the individual produced 18 shoots covering an area of 2 m². This ability of rapid spreading suggests that the species can be invasive.